

İŞVERENİN SORUMLU TUTULAMAYACAĞI SOSYAL GÜVENLİK YASALARINA GÖRE TRAFİK-İŞ KAZALARI

TRAFİK İŞ KAZASI - ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN KUSURU İŞVERENİN SORUMLULU TUTULAMAYACAĞI

Arkadan gelen kamyonun çarpması sonucu otobüs şoförünün ölümü olayı, Sosyal Sigortalar Yasası yönünden bir trafik-iş kazası ise de, işverenin sorumluluğu yönünden “nedensellik bağı” üçüncü kişinin tam kusuruyla kesilmiş bulunduğundan, işverenden tazminat istenemez.

İşverenin tehlike sorumluluğu için olayla bağının kurulması zorunludur. İşyerine özgü tehlike ile meydana gelen kaza arasında uygun illiyet bağı mevcut değilse, işveren olaydan sorumlu tutulamaz.

Davacıların murisi işçinin sevk ve idaresinde bulunan davalıya ait otobüs ile Antalya liman yolunda şehir merkezine doğru giderken, arkadan gelen bir yasıtanın yüzde yüz kusurlu davranışı sonucu çarpması ile sevk ve idare hakimiyetini kaybederek devrilen otobüsün altında kalmış ve ölmüştür. Davacılar açtıkları bu dava ile, muruslerinin ölümü nedeni ile manevi tazminat isteğinde bulunmuşlardır. Davalı ise, olayın meydana gelmesine davacıların murisinin sebep olduğunu ileri sürerek davanın reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur. Yerel mahkeme, yaptığı yargılama sonunda, manevi tazminat istemini aynen hüküm altına almıştır.

Öteki sorumluluk hallerinde olduğu gibi ,tehlike sorumluluğunda da, üç halde illiyet bağı kesilebilir. Bunlar, mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur. Öğretide illiyet bağını kesen nedenlerin bütün sorumluluk halleri ve bu arada tehlike sorumluluğu içinde geçerli olduğu vurgulanmaktadır. Yargıtayda illiyet bağının sadece kusura bağlı sorumlulukta değil, sebep ve özellikle tehlike sorumluluğunun kurulabilmesi için de zorunlu olduğunu kabul etmektedir. (HGK.nun 3.3.1971 gün ve E.1969/9-874, K. 121 sayılı, 10.11.1976 gün ve E.1975/15-1125, K.1976/2773 sayılı ve 10.5.1978 gün ve E.1977/10-807, sorumluluğun bütün halleri için geçerli olan nedenlerin tehlike sorumluluğunda niçin etkili olamayacağını açıklamak hukuken mümkün değildir. Aslında illiyet bağını kesmesi söz konusu olan bu çeşit durumların evleveyetle tehlike sorumluluğunda da kabul edilmesi gerekir.

Bu açıklamadan sonra somut olay ele alınacak olursa, arkadan gelen başka bir aracın kusurlu çarpması sonucu meydana gelen olayda davacıların murisi işçi ölmüştür. **Kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluğu için yeterli değildir. Çünkü olay, üçüncü kişinin tamamen kusurlu davranışı sonucu gerçekleştiği için, işyerine özgü tehlike ile meydana gelen sonuç arasında uygun illiyetin varlığından sözedilemez. Bu itibarla, davalı işvereni bu olaydan sorumlu tutmak olanağı yoktur.** Hukuk Genel Kurulunun 26.12.1976 günlü, Esas 1986/9-601 ve Karar 1986/.... sayılı kararında da bu görüş benimsenmiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, manevi tazminatın hüküm altına alınması bozmayı gerektirmiştir.

9.HD. 05.03.1987, E. 1987/2161-K. 1987/2655

TRAFİK-İŞ KAZASI ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN TAM KUSURLU OLMASI

Kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması, sorumluluğu için yeterli değildir.Çünkü olay, üçüncü kişinin tamamen kusurlu davranışı sonucu gerçekleştiği için işyerine özgü tehlike ile meydana gelen sonuç arasında, uygun illiyet bağından sözedilemez. Bu nedenle, davalı işvereni bu olaydan sorumlu tutmak olanağı yoktur.

Davacıların murisi işçinin, sevk ve idaresinde bulunan davalıya ait otobüs ile Antalya liman yolunda şehir merkezine doğru giderken, arkadan gelen bir vasıtanın yüzde yüz kusurlu davranışı sonucu çarpması ile sevk ve idare hakimiyetini kaybederek devrilen otobüsün altında kalmış ve ölmüştür. Davacılar açtıkları bu dava ile, murislerinin ölümü nedeni ile tazminat isteğinde bulunmuşlardır. Davalı ise, olayın meydana gelmesine davacıların murisinin sebep olduğunu ileri sürerek davanın reddine karar verilmesi gerektiğini savunmuştur. Yerel mahkeme, yaptığı yargılama sonunda, manevi tazminat istemini aynen hüküm altına almıştır.

Öteki sorumluluk hallerinde olduğu gibi, tehlike sorumluluğunda da, üç halde illiyet bağı kesilebilir. Bunlar, mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur. Öğretide illiyet bağını kesen nedenlerin bütün sorumluluk halleri ve bu arada tehlike sorumluluğu için de geçerli olduğu vurgulanmaktadır, Yargıtay da illiyet bağının sadece kusura bağlı sorumlulukta değil, sebep ve özellikle tehlike sorumluluğunun kurulabilmesi için de zorunlu olduğunu kabul etmektedir. (HGK.03.03.1981 gün E.1969/9-874, K.121 sayılı, 10.11.1977 gün E.1975/15-1125, K.1976/2773 sayılı ve 10.05.1978 gün E.1977/10-807, K. 1978/374 sayılı kararları). Gerçekten de kusurlu sorumluluk ile kusursuz sorumluluğun bütün halleri için geçerli olan nedenlerin tehlike sorumluluğunda niçin etkili olamayacağını açıklamak hukuken mümkün değildir. Aslında illiyet bağını kesmesi söz konusu olan bu çeşitli durumların evleviyetle tehlike sorumluluğunda da kabul edilmesi gerekir.

Bu açıklamadan sonra somut olay ele alınacak olursa, arkadan gelen başka bir aracın kusurlu çarpması sonucu meydana gelen olayda davacıların murisi işçi ölmüştür. Kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması, sorumluluğu için yeterli değildir.Çünkü olay, üçüncü kişinin tamamen kusurlu davranışı sonucu gerçekleştiği için işyerine özgü tehlike ile meydana gelen sonuç arasında, uygun illiyetin varlığından sözedilemez. Bu itibarla, dayalı işvereni bu olaydan sorumlu tutmak olanağı yoktur. Hukuk Genel Kurulunun 26.12.1986 günlü, Esas: 1986/9- 601 ve Karar 1986/sayılı kararında da bu görüş benimsenmiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, manevi tazminatın hüküm altına alınması bozmayı gerektirmiştir.

9.HD.05.03.1987, E.1987/2161 - K.1987/265

İŞÇİNİN VE ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN KUSURU NEDENSELLİK BAĞININ KESİLMESİ

İş kazası sonucu oluşan maluliyetten dolayı, istihdam edenin maddi ve manevi tazminatla yükümlü tutulabilmesi için, “kusursuz sorumluluk ilkesi” gereğince, kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusurlu olması gerekmez.

Ne var ki, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağı, işçinin veya üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmişse, istihdam eden tazminatla sorumlu tutulamaz.

Dava, iş kazası sonucu sürekli işgöremezliğe maruz kalan işçinin uğramış olduğu maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Olay günü, davalı İsmail yönetimindeki kamyon ile davalı İdareye ait sürücü Nail yönetimindeki minübüsün çarpışması sonucu, davacının % 46 oranında meslekte kazanma gücünü yitirdiği, kamyon şoförü davalı İsmail'in 8/8 oranında kusurlu olduğu uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, olayın oluşunda % 100 oranında üçüncü kişinin kusurlu bulunması durumunda istihdam eden sıfatı ile davalı İdarenin tazminattan sorumlu tutulup, tutulmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Gerçekten, 27.3.1957 gün, 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da açıklandığı üzere istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan "kusura" dayanmayan bir sorumluluktur. Zararın hizmet sırasında çalıştırılanın eylemi sonucunda meydana gelmesi yeterlidir. Başka bir anlatımla, kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağına işçinin ya da üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

Somut olayda, zararlandırıcı olayda % 100 oranında üçüncü kişi durumunda olan davalı İsmail'in kusurlu olduğu açık-seçiktir. Hal böyle olunca, zorlandırıcı olay üçüncü kişinin tamamen kusurlu davranışı sonucu oluştuğuna göre nedensellik bağına kesildiği, giderek yukarıda sözü geçen İçtihadı Birleştirme Kararına dayanılarak istihdam eden davalı idarenin sorumluluğuna gidilemeyeceği ortadadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle, anılan İçtihadı Birleştirme Kararına yanlış anlam verilerek yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

21.HD.16.05.1995, E.1995/1331-K.1995/2288

GÖREVLİ İŞÇİNİN KENDİ SEÇTİĞİ ARAÇTA KAZA GEÇİRMESİ SOSYAL GÜVENLİK YÖNÜNDEN İŞ KAZASI İSE DE İŞVERENİN SORUMLU TUTULAMAYACAĞI

Görevle başka bir yere giden işçinin kendi seçtiği vasıtada geçirdiği kaza, iş kazasıdır.

Böyle bir kazanın Sigortalar Kanunu'nun ve işverenin sorumluluğa açısından doğurduğu sonuçlar farklıdır. İşverenin sorumluluğu için kazanm işyerinde ve işverenle ilişkili olmasıyla uygun neden sonuç bağlantısının bulunması gerekir. Üçüncü kişilerin sorumluluğu halinde, kusursuz işveren bakımından risk nazariyesi söz konusu değildir. (506 SK. m. 11)

Trafik kazasında ölüm sonucu uğranılan maddi ve manevî zararların ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda: ilâmda yazılı nedenlerle gerçekleşen ve ilâmın belirtilen miktarın davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davalı avukatınca istenilmesi üzerine,

Davacıların yardımından yoksun kaldıkları sigortalı işçi Z.K.'nın işverene ait olmayan kendi seçtiği bir vasıta ile fakat görevle Bursa'ya giderken, bu vasıtanın başka vasıta ile çarpışma sonucu öldüğünde ve olayda bu iki vasıtanın kusurlu olduklarında uyumsuzluk yoktur. Mahkemenin bu olayı işkazaı olarak nitelendirmesinde yasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Bu olayın işkazaı olmasının Sosyal Sigortalar Kanunu bakımından sonuçları ile işveren aleyhine açılan tazminat davası bakımından sonuçları aynı değildir.

İş kazası olan olay; diğer koşullar da gerçekleştiğinde doğrudan doğruya yastada belli sigorta yardımlarının yapılmasını gerektirdiği halde, işveren aleyhine açılan tazminat davasında ise, işverenin sorumluluğu için işyerinde ve işverenle ilişkili olmasıyla uygun neden sonuç bağının bulunması gerekir.

Mahkeme, bu iki müesseseyi birbirine karıştırmış bulunmaktadır. Diğer yandan üçüncü kişilerin kusurlu olduğu durumlarda, risk nazariyesinden ve dolayısıyla kusuru bulunmayan işverenin sorumluluğundan bahsedilemeyeceği açıktır. Mahkeme bu bakımdan da yanılıya düşmüştür.

Mahkemece yapılacak iş (uygun-neden-sonuç) bağı bulunmadığından davanın reddine karar vermektan ibarettir. O halde, bu yönü amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

10.HD.26.04.1977, E.1976/6231 - K.1977/3150

KENDİ SEÇTİĞİ VASITADA KAZA GEÇİREN İŞÇİ

İşverenden aldığı harcırahla görevli olarak seyahat ederken kaza sonucu ölen işçinin mirasçuları işverenden tazminat isteyemez.

Dava iş kazası sonucu husule gelen, zararın işverenden tahsili isteğine ilişkindir.

Davalı cevabında, ölen işçisine harcırah verildiğini, başka şahsa ait vasıta ile giderken trafik kazası sonucu öldüğünü, olayın iş kazası olduğunu, fakat bu olayda kendilerinin sorumlu olamayacaklarını bildirmiştir.

Gerçekten davacıların murisi davalı işverenin işçisidir. Olay 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 11/B maddesine göre iş kazasıdır. Ancak, işçi başka bir şahsa ait vasıta ile göreve giderken trafik kazası geçirmiştir. Davalı idare davacıların murisine harcırahını vermiş, bu işçi de seçtiği bir vasıta ile seyahate çıkmıştır. Davalı Sümerbank'ın bu olayla hiçbir ilgisi yoktur. Davacılar ancak haksız fiil failini ve onu istihdam edeni dava edebilirler. Sebep ve sonuç bağı olmayan bu olaydan dolayı Sümerbank'ın sorumlu tutulması yasaya aykırıdır.

9.HD.08.03.1978, 17888-4218

ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN KUSURUYLA NEDENSELLİK BAĞI KESİLMİŞSE İŞVEREN SORUMLU TUTULAMAZ

İşçilerin topluca götürüldükleri sırada meydana gelen kaza bir iş kazasıdır. Ancak, üçüncü kişinin ve onu çalıştıranın kusuruyla nedensellik bağı kesilmişse, işveren sorumlu tutulamaz.

Topraksu 8 nci Bölge Müdürlüğünde şoför olarak çalışan sigortalı Arif Ulu, yine bu teşkilâtın işçilerini 8.12.1965 günü kamyonu ile birlikte götürmekte iken meydana gelen trafik kazasında ölmüştür. Kaza, İş Kanunu'nun 40 nci maddesine göre işçilerin birlikte götürüldükleri sırada meydana geldiği için 506 sayılı Kanunun 26/2 nci maddesine uygun bir iş kazasıdır. Anılan Kanunun 26/2 nci maddesinde iş kazası 3 üncü bir kişinin kasıt veya kusuru yüzünden olmuş ise, Kurumca bütün sigorta yardımları yapılmakla beraber zarara sebep olan üçüncü kişiye ve şayet kusuru varsa, bunları çalıştıranlara Borçlar Kanunu hükümlerine göre rücu edebilir denilmektedir. O halde kazayı yapan 3 üncü kişi şoför Mehmet Yücel'i çalıştıran diğer davalı Şükrü Arabacı'nın Kurumca yapılan yardımlardan sorumlu tutulması için kazanın meydana gelişinde kusurlu olduğunun sübutuna bağlıdır.

O halde, adam, çalıştıran Şükrü'nün anılan biçimde kusuru olup olmadığı araştırılmak ve varılacak sonuç uyanınca bir karar verilmek gerektir.

Mahkemenin bu yönü gözönünde tutmaksızın ve davalı Şükrü'nün kusurlu olup olmadığını araştırmadan tazminat ile sorumlu tutması usûle ve kanuna aykırıdır.

9.HD.01.12.1967, 9680-11363

KAZAYI YAPAN ŞOFÖRLE İŞVEREN ARASINDA SÖZLEŞME İLİŞKİSİ BULUNMAMASI KAZANIN YÜRÜTÜLEN İŞ SIRASINDA OLMAMASI

Kaza yapan aracın şoförüyle davalı işletme arasında hukuki bir ilişki bulunmadığından, davalı işletmenin sağladığı bir araçla köyüne giderken bu aracın devrilmesi sonucu işçinin ölümü nedeniyle açılan davaya iş mahkemesinde bakılamaz.

Davanın konusu, iş güvenliği kurallarına aykırı davranış sebebiyle uğranılan zararların ödenmesi isteğine ilişkindir. Mahkeme, iddianın hukuki gerçeğe uygun olduğunu kabul ederek tazminat isteğini hüküm altına almıştır. Buna karşı davalı işletme, diğer savunmaları arasında tazminat davasına vücut veren olayın bir iş kazası niteliğinde bulunmadığını ileri sürerek, görevsizlik itirazında da bulunmuştur.

Gerçekten davacıların miras bırakana, davalı işletmenin sağladığı bir araçla köyüne giderken bu aracın devrilmesi sonucunda ölmüştür. İşçileri köylerine götüren araç işletmeye ait değildir. Bu itibarla devrilen aracın şoförüyle davalı işletme arasında hukukî bir ilişki yoktur. Öte yandan olay, az önce belirtildiği gibi sigortalının işyerinde bulunduğu sırada veya işveren tarafından yürütülmekte olan bir iş dolasiyle meydana gelmemiştir. Ayrıca olay 3008 sayılı İş Kanunu'nun 40. maddesine göre, günlük iş süresi içinde sayılması gereken bir zamanda vuku bulmamıştır. Bu durumda, 4772 sayılı Kanunun 2. ve 506 sayılı Kanunun 11. maddelerinin gerçeği ve kapsamı içinde bir iş kazası söz konusu bulunmamak gerektir. O halde, mahkemece dava dilekçesinin görev yönünden reddi gerekli iken işin esasına girilerek hüküm tesis edilmiş olması yasaya ve usûle aykırıdır ve davalı işletmenin temyiz itirazı bu bakımdan yerindedir.

9.HD.13.05.1966, 2570-4109

İŞVERENİN SORUMLULUĞU İÇİN KOŞULLAR

Özet: Kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağının, işçinin yada üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

İstihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan "kusura dayanmayan" bir sorumluluktur. Ancak, kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağının, işçinin ya da üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

Dava, **trafik-iş kazası** sonucu ölen işçinin yakınlarının uğramış olduğu maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Olay günü davalı M. T. C.'a ait İ.Y.'un sürücüsü olduğu kamyon ile İşveren D.Turizm A.Ş.'nin diğer davalı şirketten kiraladığı otobüsün çarpıştığı, otobüste bulunan davalı D.Turizm A.Ş. işçisi olan **davacılar murisinin öldüğü** uyuşmazlık konusu değildir. Mahkemenin hükme esas aldığı Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesinin 24.7.2000 gün ve 21638/4536 sayılı raporuna göre üçüncü kişi araç sürücüsü İ.Y. fren yaparak kullandığı aracı karşı şeride kaydırıldığı için %100 kusurludur. Uyuşmazlık olayın oluşunda % 100 oranında üçüncü kişinin kusurlu bulunması durumunda istihdam eden sıfatı ile davalı şirketin tazminattan sorumlu tutulup tutulmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Gerçekten, 27.3.1957 gün ve 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da açıklandığı üzere istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "Özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan "kusura" dayanmayan bir sorumluluktur.

Zararın, hizmet sırasında çalıştırılanın eylemi sonucunda meydana gelmesi yeterlidir. Başka bir anlatımla **kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağının, işçinin yada 3.kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.**

Somut olayda, **üçüncü kişi durumunda olan araç sürücüsü İ.Y.'un % 100 oranında kusurlu olduğu** açık-seçiktir. Hal böyle olunca, zararlandırıcı olay **3.kişinin kusurlu davranışı sonucu** oluştuğuna göre, **nedensellik bağının kesildiği** giderek, yukarıda sözü edilen İçtihadı Birleştirme Kararına dayanılarak **istihdam eden davalı şirketin sorumluluğuna gidilemeyeceği** ortadadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın, yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davalı D. Turizm A.Ş.'nin temyiz itirazları kabul edilmeli ve karar bozulmalıdır.

21.HD. 05.12.2005, E. 2005/8617-K. 2005/12554

İŞVERENİN SORUMLULUĞU ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN TAM KUSURUYLA KESİLMESİ

Özet : İstihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan "kusura" dayanmayan bir sorumluluktur. Zararın hizmet sırasında çalıştırılanın eylemi sonucunda meydana gelmesi yeterlidir. Başka bir anlatımla kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağının işçinin, yada üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

Dava, iş kazası sonucu sürekli işgöremezliğe maruz kalan işçinin uğramış olduğu maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Olay günü, davalı Andaş Gıda Dağıtım ve Ticaret Anonim şirketine ait 35 U 6167 plakalı Kadir Aynacı yönetimindeki araç ile sürücüsü Yaşar Veyisoğlu olan 61 AV 368 plakalı aracın çarpışması sonucu davacının % 19.20 oranında meslekte kazanma gücünü yitirdiği, 61 AV 368 plakalı otomobil şoförü davalı Yaşar Veyisoğlu'nun 8/8 oranında kusurlu olduğu uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık olayın oluşunda % 100 oranında üçüncü kişi durumunda olan Yaşar Veyisoğlu'nun kusurlu bulunması durumunda istihdam eden sıfatı ile davalı idarenin tazminattan sorumlu tutulup, tutulmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Gerçekten, 27.3.1957 gün 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da açıklandığı üzere, istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan "kusura" dayanmayan bir sorumluluktur. Zararın hizmet sırasında çalıştırılanın eylemi sonucunda meydana gelmesi yeterlidir. Başka bir anlatımla kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp, eylemle zarar arasındaki uygun neden-sonuç bağının işçinin, yada üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

Somut olayda, zararlandırıncı olayda % 100 oranında üçüncü kişi durumunda olan davalı Yaşar Veyisoğlu'nun kusurlu olduğu açık-seçiktir. Hal böyle olunca, zararlandırıncı olay üçüncü kişinin tamamen kusurlu davranışı sonucu oluştuğuna göre nedensellik bağının kesildiği, giderek yukarıda sözü geçen I.B.K.'na dayanılarak istihdam eden davalı idarenin sorumluluğuna gidilemeyeceği ortadadır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle anılan İçtihadı Birleştirme Kararına yanlış anlam verilerek yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD.25.04.2000, E.2000/2938 K.2000/3308

TRAFİK-İŞ KAZASI SONUCU ÖLÜM – NEDENSELLİK BAĞININ KESİLMESİ

Özet : Kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp eylemle zarar arasındaki neden-sonuç bağının işçinin ya da üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

Dava iş kazası sonucu ölüm nedeniyle hak sahibi davacı mirasçıların maddi ve manevi tazminat istemlerine ilişkindir. Olay günü davalıya ait vidanjörün seyir halindeyken köprü korkuluklarına çarparak çaya düşmesi sonucu vidanjör şoförü Ö.Ö.'nün öldüğü, şoförün % 50, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün % 50 oranında kusurlu oldukları uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık olayın oluşunda işçinin % 50, üçüncü kişinin % 50 oranında kusurlu olması durumunda davalı işletmenin tazminattan sorumlu tutulup tutulamayacağı noktasında toplanmaktadır.

Gerçekten, 27.3.1957 günü, 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da açıklandığı üzere, istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru şart değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan "Kusura" dayanmayan bir sorumluluktur. Zararın hizmet sırasında, çalıştırılanın eylemi sonucunda meydana gelmesi yeterlidir. Başka bir anlatımla kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması sorumluluk için yeterli olmayıp eylemle zarar arasındaki neden-sonuç bağının işçinin ya da üçüncü kişinin tam kusuru ile kesilmemiş olması da zorunludur.

Somut olayda kazazede işçinin % 50 ve üçüncü kişi durumundaki Karayolları Genel Müdürlüğü'nün % 50 kusurlu olduğu açık-seçiktir.

Hal böyle olunca, zararlandırıcı olay üçüncü kişi ile kazazede işçinin kusurlu davranışları sonucu oluştuğuna göre, **nedensellik bağının kesildiği** giderek yukarıda sözü edilen İçtihadı Birleştirme Kararı'na dayanılarak **istihdam eden davalı kuruluşun sorumluluğuna gidilemeyeceği ortadadır.**

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle anılan İçtihadı Birleştirme Kararı'na yanlış anlam verilerek yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Kuşkusuz davacıların Karayolları Genel Müdürlüğü aleyhine görevli mahkemede dava açma hakları bulunmaktadır.

O halde, davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.
21.HD.29.11.1996 , E. 1996/5383 - K. 1996/6632

TRAFİK-İŞ KAZASI – KURUMUN RÜCU HAKKI İŞVERENİN SORUMLULUĞUNUN TESPİT EDİLEMESİ

Özet: Kurum tarafından bağlanan gelirlerin rücu tazminine yönelik davada, işverenin sorumluluğunun hukuksal dayanağı, 506 sayılı Yasa'nın 26/1.maddesi olup, "İş kazası ve meslek hastalığı,işverenin kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veyahut suç sayılabilir bir hareketi sonucu olmuşsa,..."tazminle sorumluluğa olanak veren yasal düzenleme,kusura dayalı sorumluluk halini düzenlemektedir.

Sigortalı veya hak sahiplerince işverene karşı açılan davalarda, iş kazasının gerçekleşmesinde işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına aykırı kusurlu davranışı tespit edilmediği halde,tehlike sorumluluğu ilkesinden hareketle işverenin tazminle sorumlu kılınmış olmasının,506 sayılı Yasanın 26.maddesine dayalı dava yönünden tazmin yükümlülüğü doğuran kesin hüküm olarak kabulüne olanak yoktur.

İşveren tarafından yapılan anlaşma gereğince, işçilerin işyerine getirilip götürülmesi işini üstlenen Motorlu Taşıyıcılar Koop. üyesi olup olay günü kendisine ait araçla servis hizmeti vermekte olan İ. yönetimindeki aracın, sollama sırasında önünde giden B.yönetimindeki araca çarpmasıyla gerçekleşen trafik iş kazası sonucu sürekli işgöremezlik durumuna giren sigortalıya bağlanan peşin değerli gelirler ile yapılan harcama ve ödemelerin tazminine yönelik davanın yargılaması sürecinde düzenlenerek hükme dayanak kılınan kusur tespitine ilişkin raporda, kazanın gerçekleşmesinde İ'nin %75, B'nin ise %25 oranındaki kusurlu davranışlarıyla etkide bulunduğu, **işverenin ise kusursuz olduğu** tespitine yer verilmiş,mahkemece işverenin de tazminle sorumluluğuna hükmedilmiştir.

İş kazası sonucu sürekli işgöremezlik durumuna giren sigortalıya, Kurum tarafından bağlanan gelirler ile yapılan harcama ve ödemelerin rücu tazminine yönelik davada işverenin sorumluluğunun hukuksal dayanağı,506 sayılı Yasanın 26/1.maddesi olup,"İş kazası ve meslek hastalığı,işverenin kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veyahut suç sayılabilir bir hareketi sonucu olmuşsa,..."tazminle sorumluluğa olanak veren yasal düzenleme, kusura dayalı sorumluluk halini düzenlemektedir.

Sigortalı veya hak sahiplerince işveren aleyhine açılan davalarda, iş kazasının gerçekleşmesinde işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına aykırı kusurlu davranışı tespit edilmediği halde, tehlike sorumluluğu ilkesinden hareketle işverenin tazminle sorumlu kılınmış olmasının,506 sayılı Yasanın 26.maddesine dayalı dava yönünden tazmin yükümlülüğü doğuran kesin hüküm olarak kabulüne olanak yoktur.

Sigortalı tarafından açılan tazminat davası ve eldeki davanın yargılaması sürecinde yapılan incelemeler sonucu düzenlenen raporlarda **işverene yüklenebilecek kusur bulunmadığı** sonucuna varılmış olmasına karşın,kusursuz işveren hakkındaki davanın reddi gereğinin gözetilmemiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde,kararı temyiz eden davalı vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

10.HD.29.03.2005, E.2005/400 - K.2005/3302

ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN KUSURU – İŞVERENİN SORUMLULUĞU

Özet: Üçüncü kişinin ağır kusuru ile işçinin ölümü halinde işveren sorumlu tutulamaz. (BK. m.47 , 506/11,26

Davacılar, murislerin trafik iş kazası sonucu ölümü üzerine uğradıkları maddi ve manevi zararın ödetilmesine karar verilmesini istemişlerdir. Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Davacıların desteği, kendisinin ve üçüncü kişilerin kusurlu davranışlarıyla meydana gelen bir **tarfik - iş kazası** sonucu hayatını kaybetmiştir. Davalı **işveren, ölen işçinin ve üçüncü kişilerin kusuru sonucu uğranılan zararların tazmininden sorumlu tutulamaz.** Çünkü, gerek öğretilde ve gerekse uygulamada benimsendiği üzere, **ölenin ve üçüncü kişilerin ağır kusuruyla ve işverenin sorumluluğu için gerekli olan illiyet bağı kesilir.** Her ne kadar işverenin sorumluluğu tehlike sorumluluğu esasına dayanmakta ise de, 22.6.1966 gün 7/7 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında açıkça vurgulandığı üzere, kusursuz sorumluluk hallerinde dahi uygun illiyet bağının gerçekleşmesi ve kesilmemiş olması gerekir. Esasen Dairemizin uygulaması bu doğrultuda olduğu gibi Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun yerleşmiş içtihat ve uygulamaları da aynı doğrultudadır.

Somut olayda, davacıların desteğinin ölümü, kendisinin 4/8, üçüncü kişi durumundaki davalılardan herbirinin de 2/8'er oranında kusurlu davranışları sonucu gerçekleşmiş ve böylece davalı işveren açısından uygun illiyet bağı kesilmiştir. Bu durumda, işverenin tazminatla sorumlu tutulması mümkün değildir. O halde karar bozulmalıdır.

9.HD.01.04.1988, E.1988/3691-K.1988/3695

İŞVERENİN SORUMLULUĞU YER VE ZAMAN BAKIMINDAN YETERLİ OLMAMASI

Özet : İşverenin sorumluluğu için yer ve zaman bakımından bağlantı yeterli olmayıp, tehlikenin işin yürütülmesi ile ilgili olarak ortaya çıkmış olması ve bu bağlantının işçinin yada üçüncü kişinin ağır veya tam kusuru ile kesilmemiş bulunması gerekir.

Davacılar, müşterek miras bırakanları işçinin, işverenin taşıma sözleşmesi ile bağlılık kurduğu araçla fabrikaya gelirken yolda trafik kazası sonucu ölmesinde işverenin tamamen kusurlu bulunduğu iddiası ile manevi tazminatı isteğinde bulunmuşlardır.

İşverenin işçilerini ikamet ettikleri yerlerden işyerine getirip götürmek için **taşıma sözleşmesi** ile temin ettiği araç, 5.11.1985 günü işyerine gitmekte iken karşı istikametten gelen Köyü Belediyesi'ne ait minübüsün, yol durumuna göre hızını ayarlamadan ve trafiğe müsait olup olmadığına bakmadan önünde giden aracı sollaması üzerine kaza meydana gelmiş davacıların dekteği işçi bu kaza sonucu ölmüştür.

Yaptırılan bilirkişi incelemesi sonunda olayda kusurun tamamen Köyü Belediyesi'ne ait araçta olduğu, **işçinin bindiği aracı kullanan şoförün ve davalı şirketin bir hizmet ve denetim kusuru olmadığı anlaşılmıştır.** Mahkeme de bunu böyle kabul etmiş, kusursuz sorumluluk türlerinden tehlike sorumluluğundan isteği hüküm altına almıştır.

Görüldüğü gibi, dava işverenin iş kazasından ileri gelen sorumluluğu konusuna ilişkin bulunmaktadır. Eskiden olduğu gibi bugün de yürürlükte bulunan yasalar, işyeri tehlikelerini olabildiğince ortadan kaldırmaz; karşılık koşullarına uygun bir çalışma ortamı hazırlayabilmek amacıyla buyurucu kurallar koymuştur. Bu kurallar arasında 1475 sayılı İş Kanunu'nun 73. maddesinin konu bakımından özel bir önemi olduğu için kısaca sorumluluğun özelliği nedeniyle işverenin bu durumda da sorumlu tutulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş çoğunluk tarafından paylaşılmamıştır. Öğretide illiyet bağına kesen nedenlerin bütün sorumluluk halleri ve bu arada tehlike sorumluluğu içinde geçerli olduğu uygulanmaktadır. Yargıtay'da illiyet bağına sadece kusura bağlı sorumlulukta değil, sebep ve özellikle tehlike sorumluluğunun kurulabilmesi için de zorunlu olduğunu kabul etmektedir (HGK 3.3.1971 E.1969/9-874, K.121 sayılı, 10.11.1976 E.1975/15-1125, K.1976/2773 sayılı, 10.5.1978 gün E.1977/10-807, K.1978/374 sayılı, 26.12.1986 E.1986/9-601, K.1986/1189 sayılı kararları). Gerçekten de, kusurlu sorumluluk ile kusursuz sorumluluğun bütün halleri için gerekli olan nedenlerin tehlike sorumluluğunda etkili olamayacağını açıklamak güçtür.

Aslında illiyet bağına kesmesi söz konusu olan bu çeşitli durumların evveliyetle tehlike sorumluluğunda kabul edilmesi gerekir. Zira kusurlu olmadığı gibi, kendisinden beklenen özeni gereği şekilde yerine getirmiş olan bir işvereni, işyeri ya da işletmesiyle uzaktan yakından ilgili bulunan bir üçüncü kişinin eyleminden giderek mücbir sebepten de sorumlu tutmak adalet ve hakkaniyet duygularını incitir.

Bu genel açıklamadan sonra somut olay değerlendirilecek olursa; **işyerine gitmek için işverence sosyal yardım amacı ile temin edilen araca binerek işyerine gitmekte olan işçinin karşıda gelen başka bir aracın kusurlu çarpması sonucu ölümü ile sonuçlanan olayın**, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 11. maddesine göre **bir iş kazası olarak nitelendirilmesi, işverenin bu kazadan sorumlu tutulmasını gerektirmez.** Başka bir anlatımla, kazanın işverenin işi görülürken gerçekleşmiş olması, sorumluluğu için yeterli değildir. Çünkü olay, üçüncü kişinin tamamen kusurlu davranışı sonucu gerçekleştiği için, işyerine özgü tehlike ile meydana gelen sonuç arasında uygun illiyet bağına varlığından söz edilemez. Başka bir deyişle, **olay üçüncü kişinin %100 kusurlu davranışıyla meydana geldiğine göre, illiyet bağı kesilmiştir.** bu itibarla, davalı işvereni bu iş kazasından sorumlu tutmak olanağı yoktur. Açıklanan nedenlerle Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. O halde direnme kararı bozulmalıdır.

HGK.18.03.1987, E.1986/9-722 - K. 1987/203

TRAFİK-İŞ KAZASI İŞVERENİN SORUMLU TUTULAMAMASI

Üçüncü şahsın kusurlu olması durumunda, işveren sorumlu tutulamaz.

Dava, trafik-iş kazası sonucu ölen sigortalının haksahiplerinin açtıkları maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Olay günü davalı İdeal Pazarlama Ticaret Ltd.Şti.'ne ait 34 BUE 17 plakalı aracın sürücü Zafer Uluhanlı yönetiminde normal yolunda seyir halinde iken, üçüncü şahıs durumunda olan Hasan Kabasakal yönetimindeki 34 DRK 77 plakalı aracın ters yönde yola girmesiyle çarpışmışlar; normal yolunda seyreden 34 TB Y65 plakalı Avni Güneş yönetimindeki aracın da, önce çarpışıp yolu kapatan diğer araçlara çarpması sonucu sigortalı ölmüştür.

Zararlandırıcı sigorta olayı, işveren İdeal Pazarlama Ticaret Ltd.Şti.'nin şoförü Zafer Uluhanlı'nın kullandığı aracın trafik kurallarına uygun olarak seyri halinde iken, ters yönden gelen üçüncü şahıs Hasan Kabasakal'ın kullandığı 34 DRK 77 plakalı aracın çarpışması sonucu meydana geldiğine göre, trafik kurallarına uygun olarak araç kullanan Zafer Uluhanlı'nın %10 kusurlu bulunduğu kabul edilerek ve sonuçta işveren İdeal Pazarlama Ticaret Ltd.Şti.'nin sorumlu tutulması usul ve yasaya aykırıdır.

21.HD.31.10.2000, E.2000/7118 - K.2000/7412

NEDENSELLİK BAĞI

İşverenin sorumluluğu yönünden nedensellik bağı, ölen işçinin ve üçüncü kişinin ortaklaşa kusurlarıyla kesilmişse, işveren zarardan sorumlu tutulamaz.

Davacıların miras bırakanı, davalı işverene ait aracı kullanmakta iken, üçüncü kişiye ait bir başka araçla çarpışması sonucu hayatını kaybetmiştir. Olayda miras bırakan 7/8, üçüncü kişi 1/8 oranında kusurlu bulunmuşlardır. Davalı işverenin ise herhangi bir kusurunun bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Kusursuz sorumluluk hallerinde Dairemizin, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen yerleşmiş kararlarına göre, işverenin eylemi ile olay arasındaki uygun nedensellik bağı, üçüncü kişinin ve davacıların miras bırakanının ortak kusurlu davranışları ile kesilmiştir. Böyle olunca, davalı işverenin sorumluluğundan söz edilemez.

Bu nedenle davanın reddine karar verilmelidir.

9.HD.08.12.1994, E.1994/13119 – K.1994/17380

SERVİS ARACINDAN İNDİRİLİP SİLAHLI KİŞİLERCE ÖLÜRÜLEN İŞÇİLER İŞVERENİN SORUMLU TUTULAMAMASI

İşverene ait servis aracındaki işçilerin aşağı indirilip silâhlı kişilerce öldürülmesi olayının, Sosyal Güvenlik Yasası yönünden bir trafik-iş kazası sayılması işverenin sorumluluğunu gerektirmez.

İşverenin sorumlu tutulabilmesi için, tehlikenin işyeri ve işin niteliği ile ilgili olması gerekir.

İşveren, işçinin iş nedeniyle karşılaşabileceği tehlikeyi önlemek üzere, işin kapsamı ve hakkaniyet bakımından kendisinden beklenebilecek önlemleri almakla yükümlüdür. İş süresi içinde oluşan zararlandırıcı olaylar iş kazası sayıldıklarından, işveren açısından kusursuz sorumluluk getirirler. Ancak, risk (tehlike) teorisine dayanan sorumluluklarda, tehlike, işyeri ve işin niteliği ile ilgili olmasıyla sınırlı tutulur.

Davacı vekili, davacıların murisinin, davalı şirkete ait servis aracı ile işçilere diktilirmekte olan iş elbiselerinin provası için topluca Urfa'ya gidilip, işyeri olan Hilvan'a dönülürken, işverenin aracındaki kişilerin aşağı indirilip ateş edilerek taranması sonucu öldürüldüğünü iddia ederek, müvekkilleri için maddi ve manevi tazminat istemiştir.

Gerçekten, uyuşmazlıktaki somut olay, yukarıda anlatılan biçimde geçmiş; o yörede Süleymani Aşireti'ne mensup bir kişinin aynı gün Urfa'da öldürülmesi üzerine bu işin Hilvan'lı apocular tarafından yapıldığına inanan aynı aşiret mensuplarından üç kişi, bir otomobille Urfa-Hilvan yolu üzerine çıkıp yolda rastladıkları davalı şirket aracını durdurarak içindeki 7-8 kişiyi aşağı indirip, "Hilvanlılar ayrılın, diğerleri yere yatsın", ihtarından sonra davacıların murislerinin de aralarında bulunduğu 6 kişiyi otomatik silahlarıyla tarayarak kaçmak isteyen fabrika şoförünü de tabanca ile vurup öldürmüşlerdir. Sonradan, olayın sanıkları yakalanmışlardır. Dosya içinde mevcut Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi tutanak örneklerindeki sanık ifadelerinden iki sanığın olayı bu açıklığı ile itiraf ettikleri anlaşılmaktadır.

Böyle bir olayda, işverenin mali sorumluluğu hukuki yönden belirli sorumluluk ilkeleri açısından incelenecek olursa, önce karşımıza işverenin işyerinde çalışan işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için koruma tedbirleri alma yükümlüğü çıkar (İş Kanunu, m. 73-82). Bu koruma kuralları, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nde ve Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun ilgili maddelerinde belirtilmiştir. Genel koruma niteliğinde bulunan bu tedbirler de yeterli görülmemiş ve Borçlar Kanunu'nun 332. maddesinin 1. fıkrasında, işveren işçinin iş dolayısıyla karşılaşabileceği tehlikeyi önlemek üzere, işin mahiyeti bakımından ve hakkaniyet dairesinde kendisinden beklenebilecek tedbirleri almakla da yükümlü tutulmuştur.

Ancak, burada önemle belirtmek gerekir ki, bu koruma tedbirlerinin kanun ve tüzüklerin işverene yüklediği veya işin mahiyeti ve hakkaniyet icabı işveren tarafından alınması gerekli tedbirler olması ve asıl önemlisi de alınmayan tedbir, gösterilmeyen özenle sonuç arasında mantiki illiyetin dışında, ötesinde uygun illiyet (hukuki illiyet) ilişkisinin bulunması şarttır. Sonuç, niteliği itibariyle mutlaka bu illiyete uygun olmalı ve onun uygun bir sonucu olarak ortaya çıkmalıdır. Davada somutlaşan olay ise, tamamen yöredeki anarşik ortamın ortaya çıkardığı bir olaydır. Genel yol güvenliğinin sağlanması herhalde işverenden beklenmemez. Bu sebeple, bilirkişinin, işverenin, jandarma güvenliğinin sağlanmamış olmasına dayandırdığı sorumluluk görüşü, özellikle az önce açıklanan uygun illiyet sorumluluk teorisi ile badaştırılmaz. Olayda, ortak illiyet sorumluluğunu kabul yeterli bulgu ve delilere de rastlanamamıştır. Sadece fabrika müdürünün sanıkların mensup olduğu Süleymani Aşireti'nden bulunduğu ileri sürülmüştür.

Belirli ve bazı haller için kabul edilen kusursuz sorumluluk hallerinden Borçlar Kanunu'nun 55. maddesini de olayımıza uygulama olanağı yoktur. Çünkü, eylemcilerle davalı arasında herhangi bir istihdam ilişkisi bulunmamaktadır.

Burada üzerinde durulması gereken diğer bir kusursuz sorumluluk halide; yine alalade kusursuz sorumlulukta olduğu gibi, kaynağını toplumsal dűşünceden alan ve konuyla ilgili 27.3.1957 gűn ve 1/3 sayılı İçtihadı Birleřtirme Kararı'nda açıklaması yapılıp en çok iş hukuku alanında uygulanan tehlike (risk) terosine dayanan sorumluluktur. Bu tür sorumlulukta ne işverenin ne de çalıştırdığı diğer bir kimsenin kusuru aranmaz. Zira, işveren işyerinde kendisinden beklenen bütün önlemleri almış ve özen göstermiş bulunmasına rağmen, işçinin beden veya ruh sağlığına yönelik zararlandırıcı olay kaçınılmaz etkenler sonucu meydana gelmiştir. Böyle bir halde, kötü sonuçla işçinin tek başına bırakılması, insani ve toplumsal düşünceyi rahatsız edeceğinden, işçinin işinden yararlanan işverenin de hakkaniyet ölçüsünde ve zarara iştirakı sağlanmış olmaktadır. Ancak, bu sorumluluk da, tehlikenin işyeri ve işin niteliği ile ilgili olmasıyla sınırlıdır.

Somut olayda, bütün bu sorumlulukların hukuki unsurları bulunmadığından davalı işveren şirketin tazminatla sorumlu tutulması doğru ve isabetli görölmemiştir. Sigorta hukuku bakımından olayın iş kazası sayılması, bu görüşe etkili olamaz.

Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan sebepten davalı yararına bozulmasına oyçokluğuyla karar verildi.

9.HD.04.07.1985, E.1985/4294-K. 1985/7382

İŞYERİNE NAKİL SIRASINDA MEYDANA GELEN KAZA İŞVERENİN SORUMLULUĞU - NEDENSELLİK BAĞI

İşçilerin işyerine nakli için işveren tarafından sözleşme ile tutulan bir otobüse, karşıdan gelen ve yüzde yüz kusurlu olduğu tesbit edilen bir minibüsün çarpması sonucu meydana gelen ölüm olayında, sebep sonuç bağlantısı üçüncü kişi ile kurulmuş olduğundan, işveren tehlike (risk) kuram sorumluluğu ile sorumlu tutulamaz. Bu sebeple Mahkemece verilen maddi ve manevi tazminat kararına yasaya aykırıdır. (1475 S.K. Mad. 73)

Davacılar, müşterek miras bırakanları işçinin, işverenin taşıma sözleşmesi ile bağlılık kurduğu araçla fabrikaya gelirken yolda trafik kazası sonucu ölmesinde işverenin tamamen kusurlu bulunduğu iddiası ile manevi tazminat isteminde bulunmuşlardır.

Gerçekten kazanın, işverenin işçilerini ikamet ettikleri yerlerden fabrikaya getirip götürmek üzere sözleşme yaptığı kişiye ait otobüs, davacıların miras bırakanı işçi ile diğer işçileri Çerkezköyde bulunan işyerine getirdiği sırada karşı istikametten gelen ve Velimeşe Köyü Belediyesine ait olan 59 ED662 plakalı minibüsün yol durumuna göre sür'atini ayarlamadan ve trafiğin müsait olup olmadığına bakmadan önünde giden aracı sollamasıyla çarpışma sonucu meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Mahkemece yaptırılan bilirkişi incelemesinde olayda kusurun tamamının (%100) sisli bir ortamda önündeki vasıtayı sollayarak geçmek isteyen 59.ED.662 plakalı Velimeşe Köyü Belediye minibüs sürücüsünde bulunduğu, Davalı Şirket şoföründe ve şirketin kendisinde herhangi bir hizmet ve denetim kusurunun olmadığı tesbit edilmiş, bu kusur durumu mahkemece de kabul edilmiş ve dava kusur sorumluluğundan değil, kusursuz sorumluluk türlerinden tehlike sorumluluğundan istek hüküm altına alınmıştır.

Bu şekilde oluşturulan karar davalı tarafından temyiz edilip kusura dayalı sorumluluk iddia eden davacı tarafından temyiz edilmediğine göre esas yönünden sadece bu tür sorumluluk üzerinde durmak gerekecektir.

Hukukumuzda asıl olan kusur şartına dayalı sorumluluktur. Ancak teknoloji'nin gelişmesi ve bu gelişen teknolojinin sanayimize uygulanması sonucu meydana gelen bazı tehlikelerin doğurduğu zararların tazmininde kusur şartının aranması her zaman adaleti ve toplumsal düşüncüyü tatmin etmediğinden doğal hukuk görüşü ile Anayasalarda anlatımını bulan temel hak ve ilkelere yaklaşımı sağlayan tehlike sorumluluğu kuralı geliştirilmiştir.

Bu kuram 27.03.1957 gün 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ile yargısallaşarak açıklığa kavuşmuş ve ondan sonraki kararlar da bu istisna düşüncenin takipçisi olmuşlardır.

Bu kuramın özü; işyerinde işin yürütülmesi ile ilgili olarak oluşan tehlikelerin meydana getirdiği zararlarda, işçinin ve işverenin kusurları bulunmaması halinde bile işçinin uğradığı zararın tamamının işçiye değil de hakkaniyet ölçüsünde bir kısmından onun faaliyet ve iş görmesinden en önde yararlanan işverenin de sorumlu tutulmasıdır.

Bu tanımlamaya göre işverenin sorumluluğu için yer ve zaman bakımından bağlantı yeterli olmayıp tehlikenin işin yürütülmesi ile ilgili olarak ortaya çıkmış olması ve bu bağlantının işçinin ya da 3. kişinin ağır veya tam kusuru ile kesilmemiş bulunması şarttır.

Dava konusu zararlandırıcı olay, işçilerin ikamet ettikleri mahallerden sosyal yardım amacıyla işyerine taşınması sırasında olmuştur. Bu halin işyerinde işin yürütülmesi ile ilgili bir tehlike sayılıp sayılmayacağından önce karşıdan gelen Belediye minibüs sürücüsünün ağır ve tam (%100) kusuru ile sonuç bağlantısı kesilmiş, sebep-sonuç bağlantısı 3. kişi ile kurulmuştur. Böyle durumda davalı işvereni tehlike (risk) kuram sorumluluğu ile de sorumlu tutmak mümkün değildir.

Bu nedenlerle mahkemenin değişik görüşle davayı kabul etmesi hatalıdır. Karar bozulmalıdır.

9.HD.23.09.1986, E.1986/5772 – K.1986/8379

İŞVEREN VEKİLİNİN İZİNLİ OLMADIĞI GÜN UĞRADIĞI TRAFİK KAZASI

İşveren vekili durumunda olan ve işverenin her türlü işlerini takiple görevlendirilen kimsenin, olay günü izinli olmayıp görevli olduğunun saptanması halinde, uğradığı trafik kazasının iş kazası olarak kabulü gerekir.

Davacı, eşinin ölümüyle sonuçlanan kazanın işkazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin reddine karar vermiştir.

Davacı vekili, davacının eşi Faruk'un davalılardan B.Giyim Sanayi Limited Şirketi işyerinde çalışmakta iken, 28.9.1993 günü işyerine ait ve Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1993/919 esas sayılı davasına görevli gitmekte iken, trafik kazasına uğradığını belirterek olayın iş kazası olduğunun tesbitini istemiştir. Dosya içeriğine göre, sigortalı Faruk'un davalı işverene ait işyerinde işveren vekili, görevli müdür gibi hizmette bulunduğu, ayrıca işverenin harici işlerini, adliyedeki işlerini de takip ettiği, olay günü işverenle birlikte aynı araçla Sıhhiye'deki adliye yakınına geldikleri, adliye tarafına, caddenin bir tarafından diğer tarafına birlikte geçerlerken, sigortalının trafik kazası sonucu öldüğü, trafik olay zaptının, da bunu doğruladığı anlaşılmaktadır.

Davalı işveren, sigortalının olay günü kendisi ile birlikte adliyeye gelmek için araca bindiğini, esas amacının kızının düğünü için kredi almak olduğunu ve görevli bulunmadığını savunmuştur.

Dosyada bulunan sigorta müfettişinin raporu ve düzenlediği tutanağa göre, olayın işkazası olduğu sonucuna varıldığı, diğer sigorta müfettişi ise, düzenlediği rapor ve eki tutanağa göre sigortalının kızının düğünü için kredi alma maksadıyla işverenle birlikte gittiği sonucuna vararak, iş kazası olmadığını bildirmiştir. Yine dosya içeriğine göre, duruşmada dinlenen davacı ve davalı tanıkları sigortalının işveren Ferudun'la aynı araçta Ankara Adliyesi'ne doğru birlikte gittiklerini bildirmişler, bunlardan davalı tanıkları Faruk'un kızının düğünü için kredi alma konusu olduğunu, onun için birlikte gitmiş olabileceğini belirtmişlerdir. Ancak, şahit ifadelerinden, kredi alınacak bankanın Yenimahalle'de olduğu ve öğleden sonra bu kredi için görüşüleceği anlaşılmaktadır. Sigortalı, olay günü izinli değildir. Bilakis görevlidir. Öğleden sonra Yenimahalle'deki bankadan kredi alınacak bir iş için gereksiz olarak işverenle sigortalının Ankara Adliyesi'ne, Sıhhiye'ye gelmesi düşünülemez. İşveren vekili durumunda olan kıymetli bir elamanın, hiçbir görevi yoksa adliyeye götürülmesi, sigortalının işverenin hertürlü dahili ve harici işlerine baktığı gözönünde tutulduğunda, olay günü görevli olduğunun kabulü zorunludur. Normal iş kuralları ve hayatın akış seyri de sigortalının görevli olduğu sonucunu gösterir.

Bu itibarla olayın, 506 sayılı Kanununun 11. maddesine göre iş kazası olarak kabulü gerekirken, yazılı düşüncelerle davanın reddi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

10.H.D.23.10.1995. E. 1995/7796 - K. 1995/8681

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com

www.TazminatHukuku.com